

Nacka tingsrätt
Box 69
131 07 Nacka

Datum 2022-05-19
SMHI Dnr 2022/115/10.1
Er ref M 4896-21

mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Yttrande över föreläggande - tillstånd till utrivning av Almbro grunddamm i Örebro kommun

SMHI har tagit del av ovan rubricerat föreläggande och har följande synpunkter.

SMHIs uppdrag

SMHI ska förvalta den svenska hydrologiska infrastrukturen och därigenom inhämta och förmedla kunskaper om landets hydrologiska förhållanden, se 3 §, förordning (2009:974) med instruktion för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. En del av detta är att genomföra flödes- och vattenståndsmätningar i en stor mängd vattendrag i Sverige.

Flödesstationerna i Sveriges nationella stationsnät är viktiga för att bedöma den hydrologiska situationen på kort och lång sikt. Observationerna används för att verifiera modeller för nationella beräkningar vilka ligger till grund för exempelvis flödesprognoser men även många andra syften. För att observationerna ska vara så tillförlitliga som möjligt krävs långa och obrutna mätserier. Mätningarna nyttjas av många aktörer och en allt viktigare aspekt är stationernas betydelse för bedömningen av det framtida klimatet, då de visar på förändringar över tid för vattensituationen i denna region.

Det är SMHIs bedömning att mätningarna behövs och är en viktig del i arbetet med framtida klimatberäkningar, bedömning av torka och vattenbrist samt som underlag för prognoser och varningar kring höga flöden och översvämningar.

Vattenföringsmätning i Täljeån

Täljeån rinner in i Hjälmarens via Kvismare kanal i Närke söder om Örebro. Vattendraget rinner genom Närkeslättnens jordbruksmark. Vattendragen är reglerat

SMHI – Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Postadress SMHI 601 76 • NORRKÖPING • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 NORRKÖPING

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 UPPSALA

SMHI

Besöksadress Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

cirka tre kilometer uppströms Almbro grunddamm. SMHIs station vid Almbro grunddamm uppfördes 1980 och stationen har mätt vattenflödet kontinuerligt sedan dess. SMHI har löpande både genom rensning och tätning underhållit tröskeln sedan stationen upprättades för att få så bra kvalitet på mätningarna som möjligt.

Som tidigare nämnts har mätningarna av vattenflödet i Täljeån stor regional och nationell betydelse, framför allt för analyser av vattenbrist och torka i dagens och i framtida klimat. De planerade åtgärderna vid Almbro leder till att det inte längre går att mäta vattenflöde på platsen och det är SMHIs bedömning att hydrologiska mätningar i Täljeån behövs.

Vid utrivning av tröskel till befintlig vattenflödesstation i Sveriges nationella nät finns flera alternativ för sökanden att ta ställning till vilka medför olika konsekvenser för fortsatt mätverksamhet och tillgång på kvalitetssäkrade underlag från områden. För att bedöma alternativen är det viktigt att sökanden gjort en analys av vilka behov av underlag från området som kommer att finnas efter åtgärd. De underlag som riskerar att försämrats vid en åtgärd är exempelvis kvaliteten på flödesprognoser och varningar, analyser för risk för vattenbrist och torka samt bedömningar om vattentillgång i framtida klimat etc. Med hänsyn till framtida behov måste avvägning mellan nedanstående alternativ och dess kostnader bedömas.

Alternativ 1. Bevara tröskeln oförändrad något som innebär att ingen ersättning till SMHI krävs och underlagen som mätningarna baseras på behålls oförändrade.

Alternativ 2. Ombyggnation av tröskel för att fungera för flera syften, ex både för uppvandrande arter samt som mätplats. Detta innebär att sökanden enbart bekostar SMHIs kostnader för etablering av nytt avbördningssamband vilket är arbetstid, rese- och instrumentkostnader till motsvarande cirka 150 000 kr. Kvaliteten på underlag minskar under en period då inmätning pågår, cirka tre år.

Alternativ 3. Om ny distinkt tröskel inte kan etableras på platsen behöver det utredas om stationen kan flyttas. Kostnaderna för sökanden som ersättning för SMHIs kostnader beräknas till ca 500 000 kr, nyetablering vid Klinggården och avveckling vid Almbro. Mellan Almbro och Klinggården tillkommer ett vattendrag vilket gör att tidsserierna från de två stationerna i Täljeån inte kommer att vara homogena för statistiska beräkningar. Detta innebär att till exempel klimatanalyser i området blir mindre träffsäkra.

Alternativ 4. Stationen läggs ner helt vilket innebär att kvaliteten på klimat- och flödesunderlag i området inte kan garanteras. Kostnaderna för avveckling av befintlig station uppgår till cirka 200 000 kr.

SMHI har i dagsläget ingen budget för att bekosta påverkan på stationer p.g.a. åtgärder i vattendrag men äskanden finns inlämnat till departementet genom SMHIs budgetunderlag 2023-25. SMHIs kostnader behöver därför än så länge hanteras via sökandes projekt.

SMHI – Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Postadress SMHI 601 76 • NORRKÖPING • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 NORRKÖPING

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 UPPSALA

SMHI

Besöksadress Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

Kommentarer till föreläggandet

Aktbil 14 - fastighetsägare Attersta 12:1 m.fl punkt 7

SMHI har markavtal med fastighetsägaren sedan 1979 för både tröskel och stationsbyggnad, vilket det felaktigt anges i föreläggandet att det saknas.

SMHI har föregått ansökan om tillstånd och fattat beslut om att etablera en temporär enkel station år 2021 vid Klinggården för att se om det är möjligt att uppföra en permanent mätstation på platsen. Detta är endast en temporär lösning och beslut om etablering tas först efter att finansiering säkrats. Om beslutet blir att etablera en ny station på platsen så behövs en stabil konstruktion installeras med bland annat mätskåp, brunn och elinstallation.

Aktbil 32 -SMHI

Yrkande på kostnadsersättning

För att få en stabil och driftsäker station vid Klinggården måste den temporära stationen uppgraderas med ny installation av mätskåp, mätbrunn och elinstallation mm. SMHI beräknar att kostnaden för att anlägga en ny station vid Klinggården blir:

- Anläggande av mätbrunn 100 000–200 000 kr
- Ny överbyggnad mätskåp (UM17) mm. 40 000 kr plus montering
- Elinstallation 10 000 kr
- Elanslutning/abonnemang okänd kostnad

Summorna utgår från tidigare arbeten och dess kostnader. Markarbeten varierar bl.a. av säsong, väderlek och tillgänglighet till och på platsen.

Den gamla stationen vid Almbro grunddamm ska rivs ut. Kostnad 100 000–250 000 kr. Även här beror kostnaderna på säsong, väderlek och tillgänglighet.

Vid varje mätstation med naturlig tröskel måste ett avbördningssamband tas fram för den aktuella platsen för att beräkna vattenflödet från det uppmätta vattenståndet. För att ta fram ett avbördningssamband som ger en vattenflödesberäkning med tillräckligt bra kvalitet krävs det tio manuella mätningar på olika vattenflöden från mycket lågt flöde till mycket högt flöde. Kostnad är 15 000 kr / manuell mätning vilket inkluderar arbetstid, rese- och instrumentkostnad. Eftersom mätningar ska göras vid olika vattenflödestillfällen kan det ta flera år innan hela intervallet är inmätt och stationen är driftsatt.

Exakta kostnader kan inte anges förrän efter upphandling och utfört arbete. Sökanden kan välja mellan att ersätta SMHI för faktiska kostnader i efterhand, d.v.s. löpande under ca tre-fem år efter utrivning eller som fast belopp i förväg. Yrkandet från tidigare svar baserades på fast belopp i förväg eftersom SMHI erfar att detta föredragits av andra sökanden.

SMHI vill framhålla vikten av att myndigheten hålls underrättad av sökanden vad gäller när aktiviteter i vattendraget påbörjas och avslutas som kan påverka

SMHI – Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Postadress SMHI 601 76 • NORRKÖPING • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 NORRKÖPING

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 UPPSALA

SMHI

Besöksadress Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

mätserierna. För vidare information om detta kontakta registrator@smhi.se och ange referens 2022/115/10.1.

Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har beslutat i detta ärende som beretts av Urban Martinelle, Mikael Lennermark, Karin Blomgren, Lena Eriksson Bram och Maud Goltsis Nilsson.

För SMHI

Bodil Aarhus Andrae
Chef Avdelning Samhälle och säkerhet